

Позиция на Зелените по въпросите на националния референдум, 6 ноември 2016 г.

На 6 ноември българският избирател ще бъде изправен пред решения, които в дългосрочен план може би ще са по-важни дори от избора за Президент на България. Ето защо Зелените призоваваме гражданите да отговорят на трите въпроса на Националния референдум, като проявят трезвост и разсъдливост и не влизат в клопката на лесните решения и популизма.

Ето нашите аргументи във връзка с всеки от въпросите.

Въпрос 1: Подкрепяте ли народните представители да се избират с мажоритарна избирателна система с абсолютно мнозинство в два тура?

Отговор: НЕ

Мажоритарният вот с абсолютно мнозинство в два тура се представя като гаранция за повече легитимност за избраните. Според защитниците му персоналните качества на кандидатите така по-ярко ще изпъкват в кампанията и зад тях ще стоят повече реални гласове. Истината обаче е, че мажоритарният избор намалява, а не увеличава представителността на избора, и така намалява легитимността на избраниците.

Мажоритарният избор ще увеличи присъствието на по-големите партии в Народното събрание, докато за по-малките входът ще се окаже още по-тесен. При мажоритарна избирателна система е реалистично в Народното събрание да влязат три партии (ГЕРБ, БСП, ДПС), а една от тях да получи пълно мнозинство и да управлява сама едва с една трета от вота. Това според нас не отговаря на нуждата от плурализъм и търсене на решения, които са приемливи за мнозинството на нашето общество.

И сега наблюдаваме как в мажоритарни избори големите партии не издигат силни личности и истински лидери. Такава е практиката в редица кметски избори, така е и с текущата

кандидат-президентска кампания. Победителят в нея ще се излъчи чрез консолидиране на партийните ядра, тънки политически стратегии и сметки, неясни методи за изчисляване на резултатите, корпоративен и купен вот – с всичко друго, но не и благодарение на личностните качества на кандидатите. Мажоритарно избрано Народно събрание ще означава числено превъзходство тъкмо за несмелите и дисциплинирани апаратчици на големите партийни централи. И в ущърб на малките партии, инициативните комитети и на алтернативните, несистемни, граждански кандидати.

Въпрос 2: Подкрепяте ли въвеждането на задължително гласуване на изборите и референдумите?

Отговор: НЕ

Според Конституцията на Република България участието в избори е гражданско право. Правото предполага свобода на действие и избор, не задължение и административни наказания. Особено в условията на политическа стагнация у нас, когато все повече граждани се чувстват непредставени от партиите в органите на трите власти и не се идентифицират с техните кандидати на избори. Дълг на всички политически сили, особено управляващите, е да спрат ежедневното си съучастие в обезсмислянето на политическия процес, което всъщност убива избирателната и обществената активност на гражданите. Вместо това управляващите от ГЕРБ и другите партии на статуквото избраха изкуствено да легитимират изборните резултати чрез задължително гласуване. Принудителните мерки за повишаване на избирателната активност не само са поредният способ за преразпределяне на гласове в полза на победителя на ръба на законността и Конституцията. Съчетани с все по-вялото, формално и безотговорно отношение на водещите партии към изборния процес, те са пряк път назад към една система, в която само привидно имаше повече от една партия и само привидно се провеждаха избори, печелени с огромно мнозинство от единствените кандидати.

Въпрос 3: Подкрепяте ли годишната държавна субсидия, отпускана за финансиране на политическите партии и коалициите, да бъде един лев за един получен действителен глас на последните парламентарни избори?

Отговор: ДА

Понастоящем държавната субсидия за всички политически сили, преминали прага от 1% на парламентарни избори, възлиза на 11 лв. за получен глас. По този начин се създава значителен дисбаланс в полза на най-големите партии. Те ежегодно се радват на такива приходи от държавна субсидия, които далеч надхвърлят нужното за издръжката на партията и се трупат като огромни банкови депозити – включително, в „гнили ябълки“ като КТБ, чийто фалит вероятно никога няма да бъде разследван. Особено в съчетание със задължителното гласуване, на практика вече в сила, подобни крупни за нашите стандарти суми бетонират политическите мастодонти за сметка на гражданските движения и партиите с по-скромни възможности. Неколкократното понижаване на размера на субсидията няма да оцети несправедливо никоя политическа сила с много привърженици, но същевременно ще

гарантира възможността за динамика, развитие и гражданско участие на повече субекти в политическия процес.

Въпреки че сред поставените три въпроса има един, с чиято основателност бихме се съгласили, като цяло Зелените смятаме такъв референдум за опасно популистки и ненужен на гражданското общество. Истинските мерки, които ще променят към по-добро политическата система у нас, все още предстои да бъдат поставени на дневен ред. Такива могат да са например активната регистрация за избори, ревизията на избирателните списъци и изравняването по численост на избирателните райони, премахването на 4% бариера за влизане в Народното събрание, както и падането на прага за преференции в пропорционалните листи – единственият реално ефективен начин да се гласува за личности в НС. Един бъдещ референдум по тези теми ще бъде наистина опасен за статуквото и би предоставил на гражданите възможността да вземат подобни решения и по други въпроси от сериозен интерес за общественото благосъстояние. Това са същински победи на пряката демокрация в България, които тепърва предстои да извоюваме заедно.